

Klippt ur Altinget

Försvarmaktens saneringstempo bekymrar M och MP

Av Johanna Alskog | 9 mars 2021 kl. 4:00 |

Brandövningsplatsen där brandskum med PFAS användes, på F17 i Kallinge. (Foto: TT)

RIKSDAGSKRITIK. Försvarmaktens rapport om arbetet med förorenade områden får kritik från M och MP – särskilt hanteringen av PFAS-föreningar. "Vi har inte tid att vänta med att påbörja arbetet med sanering. Det är helt förödande." säger Maria Gardfjell (MP).

Betty Malmberg (M) är ledamot i miljö- och jordbruksutskottet. Hon säger till Altinget att hon hade förväntat sig mycket mer av den rapport som Försvarmakten nyligen lämnade till försvarsdepartementet, en redovisning av vidtagna och planerade åtgärder för sanering av förorenade områden.

– Det är ett uppdrag som Försvarmakten har fått av regeringen, då är det rimligt att de lämnar adekvata svar, svar som siktar framåt, säger hon.

Inget svar om högre växel

Enligt uppdraget ska Försvarsmakten också redogöra för hur myndigheten ytterligare kan öka takten för efterbehandling av förorenade områden. Men den tiosidiga rapporten ger inga svar på det, anser Malmberg.

– Det tycks inte ens pågå någon direkt aktivitet med att sanera. De har inte gjort hela läxan, säger hon.

Maria Gardfjell (MP), vice ordförande i miljö- och jordbruksutskottet, konstaterar att Försvarsmakten redovisar att det finns 2090 potentiellt förorenade områden (PFAS-förorenade områden ingår ej), varav 173 är undersökta och vid 88 har det genomförts åtgärder – men inte vad det finns för plan för framtiden.

MP: PFAS-saneringar kan inte vänta

Det som framför allt bekymrar Betty Malmberg och Maria Gardfjell är det som framkommer i rapporten kring den uppmärksammade frågan med PFAS-föroreningar. För här handlar det inte om att öka tempot med saneringar, utan att faktiskt komma igång med arbetet.

– Det som är mest anmärkningsvärt är att Försvarsmakten enbart pekar på behovet av mer forskning och innovation, trots att det finns teknik för att sanera markområden, även om det kostar pengar. I USA har man jobbat med den här frågan under lång tid. Det är inte rocket science längre, det finns kunskap, säger Maria Gardfjell och fortsätter:

– Vi har inte tid att vänta med att påbörja arbetet med sanering. Det är helt förödande. Det måste bli snabbare åtgärder, även om det inte är totalt rätt åtgärder eller ej som används, det är åtminstone någonting.

I en tidigare rapport, våren 2020, har Försvarsmakten redovisat en handlingsplan för PFAS-förorenade områden. Men Betty Malmberg anser att det är en frågeställning som även hör hemma i den senaste rapporten.

– Det är inte rimligt att Försvarsmakten inte riktigt ens plockar upp frågan, säger hon.

Frågetecken kring ekonomiskt ansvar

En annan fråga som regeringen begärt att få svar på är hur Försvarsmakten tänker hantera eventuella framtida krav på skadestånd "utan att det påverkar myndighetens arbete med förorenade områden".

Det Maria Gardfjell saknar svar på är hur det kommer sig att myndigheten intagit olika positioner när det gäller frågan om ekonomiskt ansvar för PFAS-föroreningarna. Hon jämför hur Försvarsmakten har hanterat PFAS-föroreningarna i Uppsala och i Kallinge.

– Varför betalar man på vissa ställen men på andra inte? Vad är orsaken till det? Det framkommer inte någonstans i rapporten, säger hon.

Maria Gardfjell anser att det är av vikt att det framgår på vilka grunder Försvarsmakten agerar kring det ekonomiska ansvaret.

– Är det någon man vill kunna lita på i samhället, så är det försvaret. Jag vill kunna lita på att de arbetar med proaktivt med det här, men rapporten ger inte stöd för det.

Överlag anser hon att Försvarsmakten inte ska värja sig för att ta ansvaret för de PFAS-saneringar, eller andra saneringar, som behöver göras.

– Vi har den principen att förorenaren ska betala. Ska vi ha en likhet inför lagen, där vi förväntar oss att företag lever upp till det, så bör Försvarsmakten också göra det. Med de enorma tillskott till försvarsbudgeten som görs nu, så är det medel som krävs till det här felräkningspengar, säger hon.

"Det krävs en samhällsdebatt"

Maria Gardfjell tror inte att rapporten kommer innebära några åtgärder från försvarsdepartementet.

– Jag tror inte det händer någonting, med tanke på det svar jag fick från försvarsministern nyligen i riksdagen (se faktaruta). Det krävs en samhällsdebatt om det här. Hultqvist svarar att det är lagstiftningen som styr och inte politiken. Det tror jag inte på. Det är definitivt politik i det här, säger hon.

Betty Malmberg har ställt en skriftlig fråga till försvarsminister Peter Hultqvist (S) och en till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP), med anledning av rapporten, om vad de avser att göra för att få igång saneringar av Försvarsmaktens PFAS-föroreningar.

– Det här är frågor som måste hanteras av båda departementet. Det får inte bli en icke-fråga mellan departementen och mellan myndigheterna, där den ena tror att den andra gör något, sen visar det sig att ingen gör något, säger hon.

Försvarsminister Peter Hultqvists (S) svar till Maria Gardfjell (MP)

Vid riksdagens frågestund den 23 februari frågade Maria Gardfjell försvarsministern: "*Hur tänker regeringen agera för att de områden som är förorenade med PFAS snabbt ska kunna saneras?*"

Peter Hultqvist svar, enligt riksdagens protokoll:

"Denna typ av frågor styrs av lagstiftning och regelverk och fastställs ytterst i miljödomstol. Det finns en särskild ordning för hur detta ska hanteras och hur man får använda sig av den typen av kemikalier.

Min uppfattning är att Försvarsmakten på ett seriöst sätt hanterar denna typ av frågor. Detta är något som finns med i de olika uppföljningar som vi gör gentemot Försvarsmakten. Vi arbetar enligt den lagstiftning och de regelverk som finns i detta sammanhang."

Hultqvist försvarar Försvarsmaktens miljöarbete

Av Johanna Alskog | 16 mars 2021 kl. 3:00 |

Försvarsminister Peter Hultqvist drog en lans för Försvarsmakten i riksdagen. (Foto: Henrik Montgomery/TT)

FÖRORENINGAR. Försvarsmakten tar sitt ansvar i arbetet med PFAS-föreningarna, enligt försvarsminister Peter Hultqvist (S). "Prata inte ned det som görs, utan understöd det i stället." sade han i en riksdagsdebatt med Vänsterpartiet.

Försvarsmakten tar sitt ansvar och har en tydlig ambition i de besvärliga frågorna som rör användningen av PFAS och hanteringen av PFAS-föreningarna. Det var försvarsminister Peter Hultqvists tydliga budskap i en interpellationsdebatt i riksdagen i slutet av förra veckan.

– Jag tycker att det i debatten finns en underton av att Försvarsmakten saknar vilja, intresse och ett effektivt arbete kring detta. Det är en uppfattning som jag inte delar, sade Peter Hultqvist.

Fick inga svar om Uppsala

Interpellationen var från riksdagsledamoten Ilona Szatmari Waldau (V) som ville att försvarsministern skulle ge svar på hur han tänkte få Försvarsmakten att ta sitt ansvar för PFAS-föreningarna i Uppsala kommun samt på övriga platser i landet.

– Jag vill börja med att säga att Uppsala Vatten och Avfall AB har stämt staten genom Försvarsmakten. Parterna kommer att mötas i tingsrätten. Jag som statsråd och del av regeringen bör inte kommentera pågående rättsprocess, sade Hultqvist inledningsvis i debatten och höll fast vid det,

trots att Szatmari Waldaus i den fortsatta debatten försökte att få svar på frågor kopplade till Uppsala-exemplet.

Dubbelt (V)

Ytterligare en vänsterpartist deltog i debatten, Hanna Gunnarsson, ledamot i försvarsutskottet.

– Om man inte är ett gott exempel som myndighet och inte sköter sig på de områden som jag tror att många människor tycker är viktiga, till exempel dricksvatten, riskerar folkförankringen tyvärr att minska. Det gäller att ha en hög trovärdighet för hela verksamheten, sade Gunnarsson.

Peter Hultqvist återkom i debatten till att Försvarsmakten tar sitt ansvar i arbetet med föroreningarna som har uppstått och att det inte går att upphöra med användningen av PFAS-släckmedel innan det finns ett tillräckligt bra alternativ.

– Prata inte ned det som görs, utan understöd det i stället, sade Peter Hultqvist.